

Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma

Tarık Talan*

Makale Geliş Tarihi: 05/12/2019

Makale Kabul Tarihi: 11/05/2021

DOI: 10.35675/befdergi.655628

Öz

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi ve uygulamaya ilişkin memnuniyetlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir üniversitede ortak ve zorunlu olarak verilen dersleri uzaktan eğitimle alan toplam 2224 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonunda, öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitim derslerini ilgi çekici buldukları ve dersleri uzaktan eğitimle almalarının öğrenmelerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenciler ortak derslerin uzaktan eğitim yoluyla alınmasının avantajlı olduğunu belirtmiştir. Araştırmada, öğrencilerin yaşları, bilgisayar kullanma seviyeleri ve günlük bilgisayar kullanım süreleri ile memnuniyet faktörleri arasındaki ilişkinin çok düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Asenkron, çevrimiçi öğrenme, memnuniyet, uzaktan eğitim, üniversite öğrencileri.*

A Study on the Satisfaction Perceptions of University Students on Distance Education

Abstract

In this study, it was aimed to evaluate the opinions of university students on distance education and to examine their satisfaction with the application. Participants are consisted of 2224 distance education students who attend to common and compulsory courses in a university located in Southeast Anatolia Region in Turkey. At the end of the study, it was concluded that participants found that distance education courses in general were interesting and the fact that they took courses via distance education was effective in their learning. Additionally, it was found that students stated that it is advantageous to take common courses via distance education. In the study, it was concluded that the relationship between students' ages, computer

* Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye,
ttalan46@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5371-4520

use levels and daily computer use time and satisfaction factors was very low, positive and significant.

Keywords: Asynchronous, online learning, satisfaction, distance education, university students.

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkinliğinin ve yaygınlığının arttığı günümüz dünyasında iletişim olanaklarının da farklılaştığı, genişlediği ve hızlandığı açıkça görülmektedir. Özellikle akıllı telefon, dizüstü bilgisayar, tablet PC gibi taşınabilir teknolojilerde yaşanan gelişmeler, kullanıcıların hızlı internet erişimine imkân sunmakta, insan, mekân ve zaman faktörlerine bağımlılığı ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, hem bilgiye erişimde büyük kolaylıklar sağlayarak yaşam boyu öğrenmeyi olanaklı hale getirmekte, hem de insanların birbirleriyle iletişiminde önemli bir aşama kaydedilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, diğer sektörlerde olduğu gibi eğitim sektörünü de etkilemiş ve öğrenme-öğretme faaliyetlerinin yeniden yapılandırılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu kapsamda eğitimi farklılaştırmaya, desteklemeye ve zenginleştirmeye yönelik uygun ortam ve teknolojilerin kullanımı da ön plana çıkmıştır. Teknolojinin etkin bir şekilde kullanıldığı eğitim sistemlerinden biri de uzaktan eğitimidir. Mektupla öğretim uygulamalarıyla başlayan ve kavram olarak 1700'lü yıllara kadar uzanmasına rağmen 1960'lardan sonra yaygın bir kullanım alanı kazanan uzaktan eğitim (Kaya, 2002; Kırık, 2016; Willis, 1993), günümüze kadar teknoloji ile birlikte ilerlemiştir. Özellikle Covid-19 salgınıyla birlikte eğitim ve öğretim alanında önemli bir yer edinen uzaktan eğitim yöntemi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok fazla kullanılmaya başlamıştır. Dünyadaki kullanımı daha eski tarihlere kadar uzanmasına rağmen uzaktan eğitim terimi, ülkemizde 1923 tarihinden sonra kavramsal olarak tartışılmaya başlanmıştır (Bozkurt, 2017). Ancak 1950'lerin ortalarına kadar bu alanda önemli bir gelişme yaşanmamıştır (Devran & Elitaş, 2017). Ülkemizde uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi Şekil 1'de sunulmuştur.

Dönem	I. Dönem Tartışma ve Öneriler	II. Dönem Yazışarak	III. Dönem Görsel-İşitsel Araçlarla	IV. Dönem Bilişim Tabanlı
Evre	1923-1955 Kavramsal	1956-1975 Mektupla	1976-1995 Radyo-TV	1996-... İnternet-Web
Aşama	Kuluçka	Olgunlaşma	Ana Akım	
Değişim	Yaygın Eğitim		Uzaktan Eğitim	Açık ve Uzaktan Öğrenme
	Eğitim		Öğretim	Öğrenme
	Öğretim Merkezli			Öğrenme Merkezli

Şekil 1. Uzaktan eğitimin ülkemizdeki gelişimi (Bozkurt, 2017)

Şekil 1 incelendiğinde, günümüzde bilişim tabanlı bir dönemin yaşandığı, uzaktan eğitimin açık ve uzaktan öğrenme anlayışına doğru bir eğilim gösterdiği, öğretim merkezli bir bakış açısının yerine öğrenme merkezli bir anlayışın hâkim olduğu görülmektedir (Bozkurt, 2017).

Mektup, radyo, televizyon, telefon, internet gibi iletişim teknolojileriyle etkileşimin sağlandığı uzaktan eğitim, belirli bir zamanda ve mekânda bulunma zorunluğunu ortadan kaldırmaktadır (Simonso, Smaldino, Albright & Zvacek, 2003). Genel olarak uzaktan eğitim; eğitilen, eğitmen ve öğrenme kaynaklarının sınırlılıklarını ve bu sınırlılıkların neden olduğu problemleri gidermeye çalışan, bunu yaparken de mevcut bilgi-iletişim teknolojileri pragmatist bir yaklaşımla kullanan bir disiplin olarak ifade edilebilir (Bozkurt, 2017). Bilgiye kolay ve hızlı bir şekilde erişim imkânı sunan uzaktan eğitim, öğrenen ile öğretmenin aynı ortamda olmasını gerektirmeyen disiplinlerarası bir alan olarak da tanımlanabilir (Bates, 2005). Diğer bir tanıma göre uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenin fiziksel olarak birbirinden uzakta olduğu, aralarındaki iletişim ve etkileşimin çeşitli elektronik ortamlar veya basılı materyallerle sağlandığı, planlı ve sistematik bir eğitim sistemidir (Henriksen, Creely & Henderson, 2020; Moore & Kearsley, 2012; Talan, 2020; Turan & Canal, 2012; Yamamoto & Altun, 2020). Bu yönüyle ele alındığında uzaktan eğitim, öğrenen ile öğretmenin zaman ve mekân sınırlamalarından bağımsız olarak eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesidir (Ertugut, 2008; Moore, Dickson-Deane & Galyen, 2011; Talan, 2020). Uzaktan eğitimle ilgili farklı araştırmacılar tarafından ayrı tanımlamalar yapılmış olmasına rağmen yapılan bu tanımların ortak özellikleri; teknolojiye en üst düzeyde yararlanarak bilgi kaynaklarına hızlı ve kolay ulaşma ve öğretmenin ile öğrenen

arasında zaman ve mekân unsurlarını ortadan kaldıran bir sistem olduğudur (Erfidan, 2019; Orakcioğlu, 2019; Kurnaz & Serçemeli, 2020). Bilgiyi öğrencinin bulunduğu yere getiren uzaktan eğitim; e-öğrenme, web seminerleri, mesajlaşma, sanal dünyalar, sosyal ağlar ve oyun temelli öğrenmeyi içermektedir (Çelik, 2018; Flores, 2009).

Çok geniş kitlelere dahi ulaşabilen uzaktan eğitim sistemlerinin pek çok avantajı bulunmaktadır. Öncelikli olarak öğrenci merkezli bir terim olan uzaktan eğitimde öğrenme sorumluluğu önemli ölçüde öğretmenden ziyade öğrenciye bırakılmaktadır (Aldemir, 2020; Deveci, 2019; Mitchell, Chen & Macredie, 2005). Bu eğitim sistemi, her bir öğrencinin kendi öğrenme hızında ilerlemesine olanak sunan bir uygulamadır (Gökçe, 2008; Kaya, 2002). Uzaktan eğitim eş zamanlı (senkron) veya ayrı zamanlı (asenkron) olarak büyük bir kitlenin gerekli eğitimlerini buldukları yerden almalarına imkân sunmakta, dolayısıyla öğrenme mesafesi azalmaktadır (Dinçer, 2006). Bu bakımdan, eğitim alacak kişiye zaman ve mekândan esneklik sağlayan uzaktan eğitim, öğrencilerin tek başına eğitim almalarını da kolaylaştırmaktadır (de Oliveira, Penedo & Pereira, 2018; Sığın, 2020; Talan, 2020). Küresel eğitim ve küresel iletişim kavramlarıyla ilişkili olan bu sistem, geleneksel eğitime göre daha esnek ve avantajlıdır (İşman, 2008). Uzaktan eğitimde, müfredat ve ders içerikleri hızlı ve kolay bir şekilde güncellenebilir (Kaba, 2012). Bu eğitim sisteminin birçok ülkede önem kazanmasının en önemli sebeplerinden biri, toplumda farklı bireysel özelliklere sahip bireyleri (yaş, yetenek, sosyal ve kültürel farklılık, öğrenme yetisi vb.) bir araya getirerek eğitimde fırsat eşitsizliğini en aza indirmesi ve uluslararası nitelikte hizmet vermesidir (Deveci, 2019; Kurnaz & Serçemeli, 2020; Welsh, Wanberg, Brown & Simmering, 2003).

Kuramsal çerçevede incelendiğinde uzaktan eğitimin yararlarının yanı sıra uygulanış biçiminden kaynaklı olarak bir takım zorlukları ve sınırlılıkları da ortaya konulabilir. Örgün öğrenme ortamlarında etkili olan yüz yüze etkileşimlerin (göz teması) kolaylıkla kurulamaması, öğrencilere daha fazla sosyalleşme imkânı sunulmaması, teknolojik yetersizlikler, teknik sorunlar, donanım ve internet alt yapı maliyetlerinin yüksek olması ve derslerin uygulama kısımlarından yeterli düzeyde yararlanamama sistemin sınırlılıkları olarak ifade edilebilir (Alexander, Truell & Zhao, 2012; Batdı, Dogan & Talan, 2021; Devran & Elitaş, 2017; Eroğlu & Kalaycı, 2020; Kaya, 2020; Kaya, 2002; Pınar & Dönel Akgül, 2020; Sahu, 2020). Ayrıca, yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan bireyler için planlama zorluğu, zamanında destek hizmeti alamama ve bu durum arkasında çıkabilecek sorunlar (Alexander vd., 2012; Doğan, 2013; Erfidan, 2019; Gülbahar, 2009; Jaggars & Bailey, 2010; Kurnaz & Serçemeli, 2020; Pınar & Dönel Akgül, 2020; Uşun, 2006) uzaktan eğitimin sınırlılıkları olarak ifade edilebilir. Buna ek olarak, sistemin kullanım aşamasında hedef kitlenin gerekli teknik donanım ve beceri eksikliği söz konusu olabileceği ve teknik bilgi ihtiyacı duyulabileceği ifade edilebilir (Bakioğlu & Çevik, 2020; Deveci, 2019; Holmes & Gardner, 2006). Bu tür sorunlar öğrenme sürecini olumsuz yönde etkilemekte ve eğitim programının uygulanabilirliğini güçleştireceğinden önemli aksaklıklara yol açabilmektedir. Dolayısıyla bu tarz

eksiklikleri gidermede zorlanacağını düşünen uygulayıcı, eğitmen ve öğrenen bireyler, sistemi kullanmaktan çekinebilmektedirler.

Öğrencilerin uzaktan eğitimde öğretene ile etkili bir iletişim kurabilmesi, öğrenme platformunu sorunsuz kullanabilmesi, teknik sorunlar karşısında hızlı destek alabilmesi onların bireysel öğrenme motivasyonunu yüksek tutarak uzaktan eğitimi avantajlı hale getirmekte ve öğrencilerin bu uygulamalardan memnuniyet duymasını sağlamaktadır. Daha önce bahsedilen sistemin sınırlılıklarına karşın öğrenciler ile etkili ve hızlı bir iletişim kurulamaması, onlara yeterli teknik desteğin sunulmaması durumunda ise uzaktan eğitimin dezavantajlı yönleri avantajlarına baskın gelmekte, bu durum da öğrenme motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Öğrenmenin büyük sorumluluğunun öğrencilere düştüğü bu yöntemde yaşanan olumsuzlukların artması ise öğrenci memnuniyetini azaltmakta ve bu yöntem ile yapılan öğrenmedeki başarıyı olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla hem öğrenci memnuniyetini arttırmak hem de uzaktan eğitimin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için uzaktan eğitimle ilgili olumsuzlukların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu tür sorunların üstesinden gelebilmek, ileri derecede ders planlama ve yönetim süreci gerektirmektedir (Deveci, 2019).

Son yıllarda sürekli gelişme gösteren ve etkinliği gün geçtikçe artan uzaktan eğitim, her öğretim kademesinde olduğu gibi yükseköğretim kurumlarında da hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Üniversitelerdeki fiziki altyapının yetersiz olması, sınıfların kalabalık olması, öğretim elemanı eksikliği, bütçede yaşanan sıkıntılar ve diğer bazı yetersizlikler yükseköğretim kurumlarında okutulan ortak ve zorunlu derslerin (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi (A.İ.İ.T.), Türk Dili ile Yabancı Dil) uzaktan eğitim yöntemiyle verilmesini daha cazip hale getirmiştir. Bu kapsamda hem devlet üniversiteleri hem de özel üniversiteler kendi kurumsal yapıları içerisinde oluşturdukları birimler aracılığı ile bu dersleri uzaktan eğitimle yürütmeye başlamıştır.

Alanyazında yükseköğretim kurumlarında ortak ve zorunlu olarak verilen dersleri uzaktan eğitim ile alan öğrencilerin almakta oldukları eğitime yönelik görüşlerinin, memnuniyet algılarının ve hazırbulunuşluklarının incelendiği görülmüştür. Örneğin, Eygü ve Karaman (2013) tarafından yapılan çalışmada, bir devlet üniversitesinin Uzaktan Eğitim ve Araştırma Merkezinde kayıtlı olan 335 öğrencinin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algıları incelenmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin öğrenme ortamındaki bileşenlere ilişkin görüşlerinin genelde olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Erfidan (2019) çalışmasında, derslerin uzaktan eğitimle verilmesiyle ilgili öğrenci ve öğretim elemanının görüşlerini incelemiştir. Araştırmada, öğrencilerin kısmen (%56,4) uzaktan eğitimden memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir çalışmada Mercan (2018), bir devlet üniversitesinin Fen Edebiyat Fakültesi'nde ortak ve zorunlu olan dersleri uzaktan eğitimle alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerini ve hazırbulunuşluklarını araştırmıştır. Çalışmada, öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitime hazır oldukları ve olumlu

yaklaşımlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Begimbetova (2015) ise, öğrencilerin uzaktan eğitimle verilen eğitimlerden memnun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir üniversitede ortak ve zorunlu olarak verilen Yabancı Dil, Türk Dili ve A.İ.İ.T. derslerini uzaktan eğitimle alan 2224 öğrencinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ve uygulamaya yönelik memnuniyetleri incelenmiştir. Alanyazında genel itibarıyla örneklem kitlesi bu çapta geniş değildir. Buradan hareketle bu çalışmada geniş bir örneklem kitlesinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Geleceğin işgücünün eğitildiği kurumlar olan üniversitelerin endüstriyel gelişmelere ayak uydurabilmesi için dijital dönüşümden geçerek eğitsel süreçlerini bu doğrultuda düzenlemesi gerekmektedir. Bu amaçla üniversitelerin; yükseköğretimde küreselleşme, hayat boyu öğrenme, öğrenmenin bireyselleştirilmesi, öğrenenin merkeze alınması, yer ve zaman engelinin ortadan kaldırılması, eleştirel becerilerin geliştirilmesi gibi yeniçağın gerekliliklerine göre yapılandırılması gerekmektedir.

Her alanda artık etkisini hissettirmeye başlayan dijital dönüşüm sürecinin Yükseköğretim Kurulu tarafından başlatılmasıyla açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının geliştirilmesine olan ilgi de artmıştır. Ortaya çıkan yeni öğrenme yöntemlerinin uzaktan eğitime adaptasyonu ile uzaktan eğitimin öğrenen üzerindeki verimliliği ve etkisinin daha da artması beklenmektedir. Uzaktan eğitim konusunda yapılacak yenilikler için; mevcut uygulamaların gözden geçirilmesi, sistemin bireyselleştirmeye daha elverişli hale getirilmesi, sistemde yaşanabilecek aksaklıkların tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınarak öğrenme sürecinde iyileştirme faaliyetlerinin yapılması esastır. Özellikle son yıllarda eğitim sisteminde gerekli altyapıyı kurgulayarak her seviyedeki öğrenciye hitap ederek zaman ve mekân faktörlerine bağımlı kalmadan bilgiye ulaşılabilirliği kolaylaştırmak önem kazanmıştır.

Uzaktan eğitim sistemlerinin altyapı gelişimi kadar, paydaşlarının görüş, tutum ve memnuniyet düzeylerinin de dikkate alınarak değerlendirilmesi, verilen eğitimin etkinliğine ve kalitesine olumlu katkılar sağlayacaktır. Yapılan çalışma ile paydaşlar içinde en büyük paya sahip olan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi ve uygulamaya ilişkin memnuniyetlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir üniversitede, ortak ve zorunlu olarak verilen dersleri uzaktan eğitimle alan öğrencilerin almakta oldukları eğitime ilişkin memnuniyet algıları incelenmiştir. Böyle bir çalışmanın yapılması, yükseköğretimde ortak ve zorunlu olarak verilen derslerin daha etkili bir hale getirilebilmesi, yaşanabilecek aksaklıklara karşı tedbir alınması ve öğrenci memnuniyetinin artırılması açısından önemli olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitimin son kullanıcıları olan öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olmaları uygulamanın başarısında ve sürekliliğinde önemlidir. Ayrıca öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi, beklenti ve taleplerinin karşılanması daha güçlü ve

etkili bir uzaktan öğrenme ortamı için önem arz etmektedir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda ifade edilen alt problemlere yanıt aranmaktadır:

1. Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik memnuniyetleri nasıldır?
2. Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik düşünceleri nelerdir?
3. Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algıları nasıldır?
4. Öğrencilerin yaşı, bilgisayar kullanma seviyesi ve günlük bilgisayar kullanım süresileri ile memnuniyet faktörleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ve uygulamaya ilişkin memnuniyetleri incelenmiştir. Araştırmanın yürütülmesinde nicel araştırma yöntem ve tekniklerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinde, geçmişte var olan ya da halen devam eden bir durum, olay kendi şartları içinde var olduğu biçimde betimlenir. Tarama (survey) modelleri; “çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tamamı veya ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri” (Karasar, 2005) olarak tanımlanabilir. Çalışmada ilgili araştırma modelinin tercih edilmesinin nedeni, mevcut durumun olduğu gibi betimlemek istenmesidir.

Katılımcılar

Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir üniversitenin Uzaktan Eğitim Merkezinde eğitimlerine devam eden öğrencilerdir. İlgili üniversitenin fakülte ve yüksekokullarında ortak ve zorunlu derslerden Yabancı Dil, Türk Dili, A.İ.İ.T. derslerini uzaktan eğitimle alan öğrenci sayısı 2577'dir.

Örneklemin belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Para, zaman ve işgücü kaybını önlemeyi amaçlayan bu örnekleme yöntemi, en yakın ve kolay ulaşılabilir katılımcılardan başlanarak örneklemin oluşturulduğu bir yöntemdir. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015; Fraenkel & Wallen, 2000).

Anket formu öğrencilere elektronik olarak gönderilmiş ve öğrenciler anketi gönüllülük esasına göre doldurmuştur. Çalışmada 329 öğrenci anketi cevapsız bırakmıştır. Ayrıca toplanan verilerden 13 adet form eksik ya da hatalı doldurulduğu,

11 adet formun tamamında tek bir seçenek işaretlendiğinden bu veriler geçersiz sayılmıştır. Bu işlemler sonucunda 2224 kişilik bir öğrenci grubundan veriler toplanmış ve bu veriler üzerinden analizler yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgiler ve onlara ait frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.
Öğrencilerin Demografik Dağılımları

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	1243	55.9
	Erkek	981	44.1
Yaş	16-18 Yaş	451	20.3
	19-21 Yaş	1421	63.9
	22-24 Yaş	257	11.6
	25 Yaş ve üzeri	95	4.3
Sınıf	1. Sınıf	1497	67.3
	2. Sınıf	465	20.9
	3. Sınıf	164	7.4
	4. Sınıf	73	3.3
	Diğer	25	1.1
Toplam		2224	100

Tablo 1’den de görülebileceği üzere; araştırmaya 1243’ü (%55.9) kadın, 981’i (%44.1) erkek olmak üzere toplam 2224 öğrenci katılmıştır. Yaş aralıklarında ise 451 katılımcı 16-18 yaş, 1421 katılımcı 19-21 yaş, 257 katılımcı 22-24 yaş, 95 katılımcı ise 25 yaş ve üzerindedir. Ayrıca ortak dersler yalnızca 1. sınıfta yer aldığından katılımcıların çoğunluğu (%67.3) 1. sınıfa devam eden öğrencilerdir. Farklı nedenlerden dolayı normal eğitim-öğretim sürecini uzatan öğrenciler diğer (%1.1) kategorisine alınmıştır.

Uzaktan eğitim, teknolojinin eğitime entegre edildiği bir öğrenim sürecidir. Bu süreçte dijital araçların kullanımı önemlidir. Dolayısıyla süreç başında uzaktan eğitim derslerinin ulaşılabilirliğini değerlendirmek ve öğrencilerin gerekli altyapı olanaklarını tespit etmek amacıyla öğrencilere teknolojiye erişimleri ve teknolojiyi kullanımları ile ilgili bilgilerini sorgulayan kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.
Öğrencilerin Teknolojiye Erişim Olanakları ve Teknoloji Kullanımlarına İlişkin Bilgiler

Değişken	Kategori	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bilgisayar kullanım süresi	1 saatten az	1439	64.7
	1-2 saat	518	23.3
	3-4 saat	184	8.3
	5 saat ve üzeri	83	3.7

Bilgisayar kullanma seviyesi	Temel düzey	1127	50.7
	Orta düzey	914	41.1
	İleri düzey	183	8.2
Uzaktan eğitim derslerine erişilen ortam	Ev	474	17.2
	Üniversite kampüsü	1103	40.0
	Yurt	665	24.1
	İşyeri	71	2.6
	İnternet cafe	75	2.7
	Diğer	368	13.4
Uzaktan eğitim derslerini takip ettiği cihaz	Telefon	1410	53.5
	Tablet	410	15.6
	Bilgisayar	814	30.9

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %64.7'si günde bir saatten daha az, %23.3'ü günde 1-2 saat, %8.3'ü günde 3-4 saat ve %3.7'si günde 5 saat ve üzerinde bilgisayar kullanmaktadır. Öğrencilerin bilgisayar kullanma seviyelerine bakıldığında, %50.7'sinin temel düzey, %41.1'inin orta düzey, %8.2'sinin ise ileri düzey grubunda olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük ölçüde (%40) uzaktan eğitim derslerine üniversite kampüsünde eriştikleri belirlenmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin azımsanmayacak miktarda uzaktan eğitim derslerine üniversite kampüsünde erişmeleri, üniversitenin internet imkânlarından faydalandıklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin %24.1'i yurtda, %17.2'si de evinde uzaktan eğitim derslerine eriştiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %53.5'i telefon, %30.9'u bilgisayar ve %15.6'sı da tablet PC ile uzaktan eğitim derslerine erişim sağlamaktadırlar. Buradan hareketle öğrencilerin büyük bir kısmının mobil araçlarla uzaktan eğitim derslerine eriştikleri ifade edilebilir. Mobil teknolojilerin ucuzlaması, yaygınlaşması ve kullanıcı sayısının artması her türlü veriye mobil cihazlardan erişim kolaylaşmıştır. Dolayısıyla zaman ve mekân sınırı ortadan kalkmış ve uzaktan eğitim uygulamaları daha da yaygın hale gelmiştir (Deveci, 2019).

Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğrencilerin demografik bilgilerini ifade ettikleri bir alan (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi) ve öğrencilerin teknolojiye erişim olanakları ile teknoloji kullanımlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. İkinci bölümde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik düşünceleri (dersleri hangi yöntemle almayı tercih ettikleri, diğer derslerin de uzaktan eğitimle verilmesini isteyip istemediği) yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde öğrencilerin memnuniyet düzeylerine ilişkin bilgiler de (derslerin uzaktan eğitim yoluyla alınmasının avantajlı olup olmadığı, dersleri uzaktan eğitimle almalarının öğrenmelerinde ne kadar etkili olduğu, genel olarak uzaktan eğitim derslerini ilgi çekici bulup bulmadıkları) sorgulanmıştır. Son bölümde ise öğrencilerin öğrenmeye yönelik kabiliyetleri ile uzaktan eğitim yoluyla aldıkları eğitimlerden

memnuniyetlerini incelemek amacıyla Eygü ve Karaman (2013) tarafından geliştirilen memnuniyet anket formu kullanılmıştır. Bu anket formu 5’li Likert tipi yapıya sahiptir (Kesinlikle Katılmıyorum=1, Kesinlikle Katılıyorum=5). Anketin orijinal formu sekiz faktörden ve 34 maddeden oluşmaktadır. Maddelere verilen yanıtların toplanması ile toplam puan elde edilmektedir. Anketten alınabilecek maksimum puan 170 olup, minimum 34 puandır. Anket faktörlerinden alınacak yüksek puanlar o faktör seviyesinin katılımcılarda yüksek düzeyde gözlemlendiğini göstermektedir. Ankette yer alan faktörler, bu faktörlerin alpha katsayıları ve bazı örnek maddelere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3.
Memnuniyet Anket Formunun Alt Faktörleri

Faktör	Alpha Katsayıları	Örnek Madde
Kişisel uygunluk	0.862	Uzaktan eğitim yer esnekliği ve zaman tasarrufu sağlıyor.
Öğrenme	0.753	Uzaktan eğitimde verilen dersi anladım ve öğrendim.
Program değerlendirme	0.775	Program iyi bir şekilde tasarlanmıştı.
Materyal	0.760	Ders kaynakları güncel bilgileri kapsamaktaydı.
Değerlendirme	0.706	Programdaki sınavların güvenilir olduğunu düşünüyorum.
Destek hizmetleri	0.787	Derslerle ilgili talep ve önerilerimi iletebildim.
Etkililik	0.839	Uzaktan eğitim öğrenmenin kalıcı olmasını sağlamaktadır.
Teknoloji	0.835	Sisteme erişimde problemler yaşamadım.

Anketin tümünün Cronbach Alpha değeri 0.930 bulunmuştur. Bu değer anketin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Özdamar, 2004). Ankette açıklanan toplam varyans: %65.53’tür.

Verilerin Analizi

Çalışmada ulaşılan verilerin istatistiksel analizinde “İstatistiksel Analizler SPSS 18.0” paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgileri ve teknolojiye erişim olanakları ile teknoloji kullanımına ilişkin bilgiler için betimsel analizler yapılarak yüzde (%) ve frekans (f) tabloları oluşturulmuştur. Memnuniyet anket formunda ulaşılan veriler için ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) tablosu oluşturulmuştur. Ayrıca öğrencilerin yaşı, bilgisayar kullanma seviyesi ve günlük bilgisayar kullanım süreleri ile memnuniyet faktörleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson korelasyon katsayısı (r) hesaplanmıştır. Pearson korelasyon

katsayısı, iki sürekli değişken arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için kullanılır (Büyüköztürk, 2017).

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik düşünceleri ile memnuniyet düzeylerinin analiz edilerek değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular ve bulgular doğrultusunda yapılan yorumlara yer verilmiştir. Bu doğrultuda alt problemler çerçevesinde elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan “*Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik memnuniyetleri nasıldır?*” şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

Tablo 4.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Memnuniyetleri

Değişken	Kategori	f	%
Dersleri uzaktan eğitim yoluyla almak sizce avantajlı mı?	Evet	1213	55
	Hayır	471	21
	Kararsızım	540	24
Dersleri uzaktan eğitimle almanız öğrenmenizde ne kadar etkili oldu?	Yararlı oldu	941	42
	Kısmen yararlı oldu	593	27
	Herhangi bir yararı olmadı	201	9
	Kararsızım	489	22
Genel olarak uzaktan eğitim dersleri;	Çok ilgi çekiciydi	898	40
	Kısmen ilgi çekiciydi	547	25
	İlgi çekici değildi	257	12
	Kararsızım	522	23

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin 1213’ü (%55) derslerin uzaktan eğitim yoluyla alınmasının avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca aynı soru için 471 (%21) öğrenci “hayır”, 540 (%24) öğrenci de kararsızım yanıtını vermişlerdir. Dersleri uzaktan eğitimle almalarının öğrenmelerinde ne kadar etkili olduğu sorusuna, öğrencilerin 941’i (%42) yararlı, 593’ü (%27) kısmen yararlı olduğunu belirtirken, 201 (%9) öğrenci ise herhangi bir yararının olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin 1445’i (%65) genel olarak uzaktan eğitim derslerini ilgi çekici buldukları, 257’sinin (%12) ilgi çekici bulmadıkları, 522’sinin (%23) ise kararsız oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“*Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik düşünceleri nelerdir?*” şeklinde ifade edilen alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

Tablo 5.
Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Düşünceleri

Değişken	Kategori	f	%
Diğer derslerin de uzaktan eğitimle verilmesini ister misiniz?	Evet	1111	50
	Hayır	1113	50
Aldığınız dersleri hangi yöntemle almayı tercih edersiniz?	Karma (Uzaktan+Örgün)	636	29
	Uzaktan eğitim	839	38
	Örgün eğitim	749	34

Öğrencilere uzaktan eğitim yoluyla aldıkları dersleri hangi yöntemle almayı tercih ettikleri sorusu sorulmuştur. Tablo 5 incelendiğinde, 749 (%34) öğrencinin örgün eğitim, 839'unun (%38) ise uzaktan eğitimi tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin %50'si diğer derslerin de uzaktan eğitimle verilmesini isterken, %50'si hayır cevabını vermişlerdir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerde uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algıları nasıldır?” şeklinde ifade edilen alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

Tablo 6.
Memnuniyet Faktör Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Faktörler	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)
Materyal	3.82	0.964
Destek Hizmetleri	3.80	1.057
Program Değerlendirilmesi	3.31	1.063
Etkililik	3.28	0.955
Kişisel Uygunluk	3.25	1.079
Değerlendirme	3.21	1.072
Teknoloji	3.17	0.871
Öğrenme	2.97	1.067

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algılarının genel anlamda olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip oldukları durum materyal ($\bar{X}=3.82$) ve destek hizmetleriyken ($\bar{X}=3.80$) en düşük ortalamaya sahip oldukları durum ise öğrenme ($\bar{X}=2.97$) faktörüdür.

Öğrenciler en yüksek ortalama ($\bar{X}=4.14$) ile ders kaynaklarındaki konuların birbirleriyle tutarlı olduğunu ifade etmişlerdir. Bunu, sınavda soruların ders içerikleriyle tutarlı olduğu ($\bar{X}=4.09$) ifadesi takip etmektedir. Ayrıca öğrenciler

yüksek bir ortalama ile ($\bar{X}=4.02$) ders içeriklerin programın amacına uygun olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler en düşük ortalama ile ($\bar{X}=2.64$) uzaktan eğitimin arkadaşlarıyla sosyal ve dostça bir etkileşim içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler düşük bir ortalama ile ($\bar{X}=2.73$) uzaktan eğitimin ihtiyaç duyduğu eğitimler için uygun bir alternatif olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt probleminde “*öğrencilerin yaşı, bilgisayar kullanma seviyesi ve günlük bilgisayar kullanım süreleri ile memnuniyet faktörleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı*” incelenmektedir. Buna alt probleme ilişkin bulgu ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Yaşı, Bilgisayar Kullanma Seviyesi ve Günlük Bilgisayar Kullanım Süreleri ile Memnuniyet Faktörleri Arasındaki İlişki

	Kişisel Uygunluk	Etkililik	Öğrenme	Program Değerlendirmesi	Teknoloji	Materyal	Değerlendirme	Destek Hizmetleri
Yaş (r)	0.122*	0.097*	0.131*	0.088*	0.093*	0.125*	0.140*	0.140*
Bilgisayar kullanma seviyesi (r)	0.154*	0.168*	0.164*	0.174*	0.181*	0.180*	0.097*	0.081*
Günlük bilgisayar kullanım süresi (r)	0.092*	0.181*	0.175*	0.162*	0.171*	0.083*	0.182*	0.153*

* *Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı*

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin yaşları, bilgisayar kullanma seviyeleri ve günlük bilgisayar kullanım süreleri ile memnuniyet faktörleri arasında çok düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde ortak ve zorunlu olarak verilen derslerin uzaktan eğitimle verilmesine yönelik öğrenci memnuniyetlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, uzaktan eğitim derslerini alan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan toplam 2224 kişilik bir öğrenci grubundan veriler toplanmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin genel anlamda uzaktan eğitim derslerini ilgi çekici buldukları ve dersleri uzaktan eğitimle almalarının öğrenmelerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ortak ve zorunlu olarak verilen derslerin uzaktan eğitim yoluyla alınmasını avantajlı

bulduğu tespit edilmiştir. Bunun en önemli nedeni uzaktan eğitimin zaman ve mekân algısını ortadan kaldırarak bireylerin özgürce eğitim hayatını sürdürmesi olabilir. Ayrıca öğrenciyi merkeze alması, yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi ve öğrencilere kendi hızında öğrenme olanağı sunması da olabilir. Ancak yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin uzaktan eğitimi avantajlı (yararlı) bulmadıkları tespit edilmiştir (Erfidan, 2019; Öztaş & Kılıç, 2017). Bunun nedeni öğrencilerin uzaktan eğitimi ilk kez kullanıyor olmalarından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca uzaktan eğitimde etkileşimlerin kolaylıkla kurulamaması ve anlık soru sorma imkânının olmaması öğrencilerin sistemi avantajlı bulmamalarının nedeni olabilir (Erfidan, 2019). Başka bir çalışmada, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim sisteminin etkili bir öğrenme faaliyeti sunmadığı belirtilmiştir (Deveci, 2019). Aktürk (2020) ise öğrenme yönetim sisteminin kullanımında öğrencilerin memnuniyet seviyelerini araştırdığı çalışmada öğrencilerin yarıdan fazlasının uzaktan eğitimi avantajlı bulunduğunu bildirmiştir. Benzer şekilde Sapanca'da (2015) yaptığı çalışmada, öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamları memnuniyet düzeylerini yüksek seviyede bulmuştur. Yine Kaya (2020) tarafından yapılan çalışmada, öğrenciler derslerin uzaktan eğitimle işlenmesinin sınıf ortamına göre daha az yararlı olduğunu, ancak ortalamanın altında da olsa sistemden memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde keman dersinin uygulanabilirliğine ilişkin yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin büyük çoğunluğu dersten ve dersteeki etkileşimin kalitesinden memnun oldukları tespit edilmiştir (Aldemir, 2020). Er-Türkresin, (2020) ise yaptığı çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamalarından kısmen memnun kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Öztaş ve Kılıç'ın (2017) yaptığı araştırmada da, A.İ.İ.T. dersinde uzaktan eğitim uygulamasının faydalı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin %34'ünün uzaktan eğitim yoluyla aldıkları derslerin örgün eğitimle almayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Örgün eğitimin azımsanmayacak miktarda tercih edilmesinin sebepleri olarak, bu eğitimin kalıcılık, geri bildirim ve etkileşim öğelerini ön plana çıkarması olabilir (Erfidan, 2019). Uzaktan eğitimin verimliliğini ve etkinliğini artırmak amacıyla bu öğelerin göz ardı edilmemesi ve öğrenci-içerik, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen arasındaki etkileşimin artırılması önem arz etmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim sisteminde öğrencilerin bilgi, beceri ve ilgileri göz önüne alınarak ders içeriklerinin bireyselleştirme ya da uyarlamaya uygun şekilde geliştirilmesi verimlilik anlamında uygun olacaktır (Deveci, 2019; Erfidan, 2019). Alanyazında bu araştırmanın sonuçlarıyla çelişen veya paralellik gösteren çalışmalar da mevcuttur. Örneğin; Yalman (2013) çalışmada, uzaktan eğitim yöntemiyle ders alan öğrencilerin büyük bir kısmının (%76.57) yüz yüze eğitimi seçeceklerini, %58.29'u da dersleri karma (uzaktan+örgün) eğitimle almayı tercih ettiklerini saptamıştır. Yine Sığın (2020) çalışmada, A.İ.İ.T. derslerinin uzaktan eğitimle verilmesi konusunda öğrenci görüşlerini almıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin önemli bir kısmı uzaktan eğitim derslerinde verim alamadıklarını, dolayısıyla dersleri yüz yüze işlemenin daha iyi olacağı düşüncesinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretim elemanları da dersin

yüz yüze verilmesini istemektedirler (Sığın, 2020). Kaya (2020) tarafından yapılan tez çalışmasında ise, öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar nedeniyle derslerin yüz yüze eğitim şeklinde verilmesini istemektedir. Başka bir çalışmada da, öğrencilerin uzaktan eğitimi verimsiz, zor, sıkıcı ve karmaşık bulduğu, dolayısıyla genel olarak örgün eğitimi uzaktan eğitime tercih ettikleri belirlenmiştir (Dolmacı & Dolmacı, 2020). Teknolojik araçların giderek yaygınlaşmasıyla birlikte uzaktan eğitim uygulamalarında mobil araçlar ve uygulamalar başat konuma gelecektir. Böylece bazen yokluğu hissedilen etkileşim sorunu ortadan kalkacak ve tıpkı örgün eğitim sisteminde olduğu gibi uzaktan eğitim de eşzamanlı eğitim avantajına sahip olacaktır (Deveci, 2019). Bireyler, mobil cihazlar aracılığıyla belirli bir mekâna ihtiyaç duymadan istedikleri zaman özgürce öğrenme sürecini gerçekleştirebilecektir (Öztürk, 2014).

Öğrencilerin %50'si diğer derslerin de uzaktan eğitimle verilmesini isterken, %50'si de bunu istememiştir. Öğrencilerin diğer derslerin uzaktan eğitimle verilmesini istememelerinin başlıca nedenleri, derslerin laboratuvar, klinik, atölye gibi uygulama kısımlarından yeterli düzeyde yararlanamama (Uşun, 2006; Devran & Elitaş, 2017) ve öğrenme güçlüklerinin anında çözülememesi olabilir. Uzaktan eğitim, duyuşsal ve psikomotor davranışların öğrenilmesinde etkili olamayabilir (Özgöl, Sarıkaya & Öztürk, 2017; Uşun, 2006). Ayrıca anında yardım görememe, sistem için gerekli teknik donanım ve beceri eksikliği öğrencilerin bir kısmının örgün eğitimi tercih etme nedenleri olarak ifade edilebilir.

Bu araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç da, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algılarının genel olarak olumlu olduğudur. Öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip oldukları durum materyal ve destek hizmetleriyken en düşük ortalamaya sahip oldukları durum ise öğrenme faktörüdür. Öğrenciler ders kaynaklarının güncel bilgileri kapsadığını, konuların birbiriyle tutarlı olduğunu ve sınavdaki soruların bilgi seviyelerini değerlendirecek nitelikte olduğunu belirtmişlerdir. Ancak öğrencilerin önemli bir kısmı, ders içeriklerinin öğrenmeleri için yeterli olmadığını ve dersi anlamada sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu da öğrenme faktörünün düşük çıkmasına neden olmuş olabilir. Yine dikkat çeken bir başka sonuç, öğrencilerin öğretim üyeleriyle ve arkadaşlarıyla etkileşimlerin kolaylıkla kurulamadığıdır. Çalışmamızın aksine Eygü ve Karaman (2013) ise yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitimle ders alan öğrencilerin memnuniyet algılarını incelenmiş ve araştırma sonucunda öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip oldukları durumun öğrenme, en düşük ortalamaya sahip oldukları durumun ise teknoloji faktörü olduğunu saptamıştır. Diğer taraftan Buluk ve Eşitti'nin (2020) çalışmasında, öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip oldukları durum öğrenme boyutuyken; düşük ortalamaya sahip oldukları durumlar ise destek hizmetler ve etkililik boyutlarıdır. Eroğlu ve Kalaycı (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğrenciler uzaktan eğitimle verilen derslerin verimsiz, sıkıcı ve yetersiz olduğunu, basit konuları ve gereksiz ayrıntıları içerdiğini, sınavların ise kolay ve yetersiz olduğunu düşünmektedir. Yine

aynı çalışmada öğrencilerin önemli bir kısmı öğretim elemanlarıyla iletişim kuramadıkları belirtmiştir (Eroğlu & Kalaycı, 2020).

Araştırmada, öğrencilerin yaşları, bilgisayar kullanma seviyeleri ve günlük bilgisayar kullanım süreleri ile memnuniyet faktörleri arasındaki ilişkinin çok düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu sonucuna göre öğrencilerin yaşları, bilgisayar kullanma seviyeleri ve günlük bilgisayar kullanım süreleri arttıkça uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algılarının da düşük düzeyde de olsa arttığı söylenebilir. Diğer taraftan Eygü ve Karaman (2013), öğrencilerin yaşları ile öğrenme, kişisel uygunluk ve program değerlendirilme faktörleri arasında anlamlı bir ilişki saptamıştır. Yine aynı çalışmada, öğrencilerin günlük bilgisayar kullanım süreleri ile teknoloji ve değerlendirme faktörleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Öte yandan Buluk ve Eşitt'i'nin (2020) çalışmasında, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre uzaktan eğitim derslerini daha etkili buldukları ve ders memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Er-Türküresin (2020) çalışmasında, erkek öğrencilerin uzaktan eğitime daha yatkın olduğu ve erkeklerinin görüşlerinin kadınlarla kıyaslandığında daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Başka bir çalışmada, 29-36 yaş grubu öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin 23-28 yaş grubu öğrencilerin memnuniyet düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Sapanca, 2015). Yine aynı çalışmada öğretim faaliyetleri için 4-5 saat internet kullananların memnuniyet düzeyleri, 0-1 saat ve 2-3 saat internet kullananlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Sapanca, 2015). Diğer bir çalışmada ise, sınıf düzeyi yükseldikçe uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşlerin de arttığı tespit edilmiştir (Deveci, 2019). Bu durum, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde olumsuz deneyimler yaşadıklarının bir göstergesi olabilir.

Araştırmada uzaktan eğitimle ders alan öğrencilerinin memnuniyet algı düzeylerinin tüm boyutları ile genel anlamda olumlu olduğu görülmüştür. Ancak öğrenci-öğretmen arasındaki iletişimin, etkileşimin ve işbirliğinin artırılması öğrenci memnuniyetinin daha üst düzeylere çıkarılması açısından önemli olacaktır. Ayrıca kesintisiz ve sorunsuz çalışan bir uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesi, öğrencilere kaliteli destek hizmeti sunulması, sürecinin daha aktif ve verimli yürütülmesini sağlayacaktır. Bunun bir sonucu olarak daha etkili öğrenme faaliyetlerinin yürütüleceği ifade edilebilir. Yine uzaktan eğitimde ders içeriklerinin öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde yapılandırılması, öğretmenlerin öğrencilere düzenli geri bildirimde bulunması ve öğrenen özelliklerine göre ders tasarım modellerinin uygulanması gibi düzenlemelerin öğrenci memnuniyetlerinde gözle görülür bir iyileşme sağlayacağı düşünülmektedir. Sistemin kullanımı, ders içerikleri, uzaktan eğitim destek hizmetleri ve diğer paydaşlarla iletişim konularında uzaktan eğitimden sorumlu yöneticiler öğrenme süreçlerini kalite yönünden belirli aralıklarla değerlendirmeli; planla, uygula, kontrol et ve önlem al döngüsüyle öğrenme sürecinin kalitesini sürekli arttırmayı ilke edinmelidir.

Çıkar Çatışması ve Etik Kurallar

Makalenin yazarı olarak tüm bilimsel ve etik kurallara uyulduğumu beyan ederim.

Kaynakça

- Aktürk, C. (2020). Uzaktan eğitim iş sürecinin eğitim 4.0 perspektifiyle yeniden yapılandırılması: Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 12(23), 322-339. doi: 10.20990/kilisiibfakademik.732510.
- Aldemir, B. (2020). *Uzaktan eğitimde keman eğitiminin uygulanabilirliğine yönelik öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri (Gazi Üniversitesi örneği)* (Tez No. 638108) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Alexander, M. W., Truell, A. D., & Zhao, J. J. (2012). Expected advantages and disadvantages of online learning: Perceptions from college students who have not taken online courses. *Issues in Information Systems*, 13(2), 193-200.
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. doi: 10.7827/TurkishStudies.43502.
- Bates, A. W. T. (2005). *Technology, e-learning and distance education*. Second Education, Psychology Press, Routledge.
- Batdi, V., Dogan, Y., & Talan, T. (2021). Effectiveness of online learning: A multi-complementary approach research with responses from the Covid-19 pandemic period. *Interactive Learning Environments*, 1-34. doi: 10.1080/10494820.2021.1954035.
- Begimbetova, K. (2015). *Uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğrencilerin memnuniyet düzeyi* (Tez No. 392807) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Buluk, B., & Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (COVID-19) sürecinde uzaktan eğitimin turizm lisans öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5(3), 285-298. doi: 10.26809/joa.5.021.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. (23. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Çelik, K. (2018). *Genişletilmiş teknoloji kabul modeli: Uzaktan eğitim öğrencileri üzerine bir araştırma* (Tez No. 542116) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- De Oliveira, M. M. S., Penedo, A. S. T., & Pereira, V. S. (2018). Distance education: Advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*, 29, 139-152. doi: 10.5585/Dialogia.n29.7661.

- Deveci, M. (2019). *Türkiye’de yeni iletişim teknolojilerinin yükseköğrenim kurumlarında uzaktan eğitim alanında kullanımı* (Tez No. 574878) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Devran, Y., & Elitaş, T. (2017). Uzaktan eğitim: Fırsatlar ve tehditler. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 8(27), 31-40. doi: 10.5824/1309-1581.2017.2.003.x.
- Diñçer, S. (2006). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. *Akademik Bilişim 2006*, 9-11 Şubat, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Doğan, Ş. (2013). *Öğretim elemanlarının e-öğrenme sistemine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 347917) [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Dolmacı, M., & Dolmacı, A. (2020). Yabancı dil hazırlık sınıfındaki üniversite öğrencilerinin eş zamanlı uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 657-684. doi: 10.37669/milliegitim.782906.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği* (Tez No. 602493) [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Eroğlu, F., & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden Türk dili dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarının karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 1001-1027. doi: 10.16916/aded.710396.
- Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal, pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 79-85.
- Er-Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618. doi: 10.37669/milliegitim.787509.
- Eygü, H., & Karaman, S. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 36-59.
- Flores, J. G. (2009). Distance learning: Enabling the race to the top. In Submitted to: *Office of Economics for the White House & Select Members of Congress*. 5-18.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N.E. (2000). *How to design and evaluate research in education* (4th Edt.). McGraw Hill.
- Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- Gülbahar, Y. (2009). *E-öğrenme*. Pegem Akademi.
- Henriksen, D., Creely, E., & Henderson, M. (2020). Folk pedagogies for teacher transitions: Approaches to synchronous online learning in the wake of COVID-19. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 201-209.
- Holmes, B., & Gardner, J. (2006). *E-learning: Concepts and practice*. London: SAGE Publications.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.

- Jaggars, S. S., & Bailey, T. (2010). *Effectiveness of fully online courses for college students: Response to a department of education meta-analysis*. Teachers College, Columbia University, Community College Research Center.
- Kaba, A. U. (2012). *Uzaktan fen eğitiminde destek materyal olarak sanal laboratuvar uygulamalarının etkililiği* (Tez No. 312481) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayıncılık.
- Kaya, F. (2020). *Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesine ilişkin öğrenci görüşleri (Kastamonu Üniversitesi örneği)* (Tez No. 646698) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi-Kastamonu]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem A Yayıncılık.
- Kırık, A. (2016). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kurnaz, E., & Serçemeli, M. (2020). Covid-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve muhasebe eğitime yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi* 2(3), 262-288.
- Mercan, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırlanmışlıkları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi örneği* (Tez No. 521954) [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi-Afyonkarahisar]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Mitchell, T. J. F., Chen, S. Y., & Macredie, R. D. (2005). The relationship between web enjoyment and student perceptions and learning using a web-based tutorial. *Learning, Media and Technology*, 30(1), 27-40.
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (2011). E-learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135. doi: 10.1016/j.iheduc.2010.10.001.
- Moore, M. G., & Kearsley, I. G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning* (3rd ed.). Wadsworth Publishing.
- Orakcıoğlu, E. (2019). *Türkiye'de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi* (Tez No. 559341) [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi* (5. Baskı). Kaan Kitapevi.
- Özgöl, M., Sarıkaya İ., & Öztürk M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294- 304. doi: 10.5961/jhes.2017.208.
- Öztürk, M. (2014). Web tabanlı uzaktan eğitimde teknolojiye ilişkin yeni eğilimler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 272-288.

- Pınar, M. A., & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486. doi: 10.26579/jocress.377.
- Sahu, P. (2020). Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): Impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 2019(4), 4-9. doi: 10.7759/cureus.7541.
- Sapanca, H. F. (2015). *Satisfaction level of teacher candidates in online learning: Case study of Eastern Mediterranean University* [Master thesis, Eastern Mediterranean University Gazimağusa].
- Sığın, S. (2020). *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor? Tek durumlu bir örnek olay çalışması* (Tez No. 612422) [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Simonso, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2003). *Teaching an learning at a distance*. Ohio Columbus.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Talan, T. (2020). Covid-19 salgını sürecinde programlama derslerinin uzaktan eğitimle verilmesi. In Onur Zahal (Eds.), *Eğitim Bilimlerinde Teori ve Araştırmalar II*, Bölüm: 4, Publisher: Gece Publishing.
- Turan, O. S., & Canal, M. R. (2012). Öğrenme yönetim sistemi kullanılabilirlik incelemesi; Gazi ingilizce dil okulu örneği. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 4(3), 47-52.
- Welsh, E. T., Wanberg, C. R., Brown, K. G., & Simmering, M. J. (2003). E-learning: Emerging uses, empirical results and future directions. *International Journal of Training and Development*, 7(4), 245-258.
- Willis, B. (1993). *Distance education: A practical guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Yalman, M. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilgisayar destekli uzaktan eğitim sistemi (Moodle) memnuniyet düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 1395-1406.
- Yamamoto, G. T., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. doi: 10.26701/uad.711110.

Extended Abstract

Distance education applications, which eliminate temporal and spatial limitations, are shaped by technological developments, and their efficiency and impact on the learner is expected to increase further. For innovations in distance education; it is essential to review the existing practices, to make the system more suitable for individualization, to identify the problems that may occur in the system and to take necessary measures to improve the learning process. In recent years, it has become important to facilitate access to information without being dependent on time and space factors by addressing students at all levels by constructing the necessary infrastructure in the

education system. In this context, evaluation of distance education systems by considering the opinions, attitudes and satisfaction levels of the stakeholders as well as the infrastructure development will make positive contributions to the efficiency and quality of the provided education. In this study, it was aimed to evaluate the opinions of university students on distance education and to examine their satisfaction with the application. For the purpose of the study at a university in Turkey's Southeast Anatolia regions, and partners with the distance education courses as mandatory fields perceptions of satisfaction with the education they are receiving students it was examined.

Participants are consisted of 2224 distance education students (1243 female and 981 male) who attend to common and compulsory courses in a university located in Southeast Anatolia Region in Turkey. The research was conducted in the fall semester of 2019-2020 academic years. Since distance education courses are only in 1st grade, the majority of the participants (%67.3) are 1st grade students. In this study, general screening model, one of the quantitative research methods, was used. A structured questionnaire was used as a data collection tool. The questionnaire includes an area in which students express their demographic information and their thoughts on distance education and their level of satisfaction. Distance education is a training program in which technology is integrated into education. The use of digital tools in this education system is important. Therefore, at the beginning of the process, in order to evaluate the accessibility of distance education courses and determine the necessary infrastructure facilities, a demographic information form was applied to the students inquiring about their access to and use of technology. The questionnaire was sent to the students electronically and the students voluntarily completed the questionnaire. Statistical analysis SPSS 18.0 package program was used for statistical analysis of the data obtained in the study. Descriptive statistics (mean and standard deviation) and Pearson correlation analysis were used to analyze the obtained data.

At the end of the study, it was concluded that participants found that distance education courses in general were interesting and the fact that they took courses via distance education was effective in their learning. Additionally, it was found that students stated that it is advantageous to take common courses via distance education. The most important reason for this may be the fact that distance education eliminates the perception of time and space and that individual can continue their education freely. It may also include centering the student, supporting lifelong learning and offering students the opportunity to learn at their own pace. It was concluded that 34% of the students who participated in the research prefer to take courses through distance education. One of the reasons that formal education is preferred in a considerable amount may be that it brings persistence, feedback and interaction elements to the forefront. In order to increase the efficiency and effectiveness of distance education, it is important not to ignore these elements and to increase the interaction between student-content, student-student and student-instructor. While 50% of the students wanted other courses to be taught by distance education, 50% did not. The main

reasons why students do not want other courses to be given by distance education may be the inadequacy of the application parts of the courses such as laboratories and workshops and their learning difficulties cannot be solved immediately. Another result obtained from this study is that students' views in terms of components in the learning environment are generally positive. While the highest average is the material and support services for the students, the lowest is the learning factor. The students stated that the course resources included current information, that the subjects were consistent with each other and that the questions in the exam were able to evaluate their level of knowledge. Another noteworthy result is that student's interactions with faculty and friends cannot be easily established. In the study, it was concluded that the relationship between students' ages, computer use levels and daily computer use time and satisfaction factors was very low, positive and significant. On the other hand, no significant relationship was found between the students' grade levels and satisfaction factors.